

Educația resurselor umane medicale capabile să inoveze

Lilia MORARU,
doctor în științe medicale, doctor în științe psihologice,
Centrul Național de Management în Sănătate
Titus MORARU,
masterand la Universitatea de Stat din București, România

SUMMARY

Key words: innovative organization, attitudes, behavior, multidisciplinary integration. Our study proposes programs for the medical human resources education, the creation of an „Innovative Medical organization” as a motivation system, for the integration of the collective, to form attitudes and behavior, for creativity, efficiency, efficacy motivation and formation of practical dexterities, at the level of medical organizations.

Introducere

Acest studiu ne-a fost sugerat de Conferința Internațională, destinată oficiilor de brevete și factorilor de decizie din sfera inovării, care a avut loc la 25-26 octombrie 2011, la Chișinău.

TAIEX, instrumentul Comisiei Europene de expertiză, permite țărilor să înțeleagă, să transpună, să implementeze și să aplice politicile, legislația, regulile, beneficiile pe care le acordă Uniunea Europeană.

Astfel, sunt organizate Workshop-uri, conferințe, se analizează situațiile, se acordă asistență metodică în interpretarea rezultatelor analizei. Aici se poate apela pentru expertiză,

efectuarea diverselor forme de evaluare și estimare, derularea marketing-ului, asistenței juridice, soluționarea problemelor de parteneriat, motivarea oficialităților, selecția partenerilor sociali, elaborarea de principii, de formare a infrastructurii naționale, elaborate calitativ cu aplicări clare, complete și pertinente cerințelor Uniunii Europene.

Misiunea aceasta este interesată în a primi feedback, solicitări, propuneri, impresii, forme implementate, cereri de ajutor, ghidare în acțiuni, programare, implementare.

Astfel, în anul 2010 au fost înregistrate 1849 evenimente organizate.

Tabelul nr.1 Evenimente organizate de TAIEX

Nr.	Evenimente	Număr de evenimente
1.	Marketing intern	467
2.	În domeniul justiției, libertății și securității	420
3.	Agricultură, protecția produselor alimentare	267
4.	Asistență Turciei și Comunității Cipriote	247
5.	Mediul, transportul și infrastructura	179
6.	Kosovo asistență	120
7.	Programe regionale de training	91
8.	Modele de studiu	33
9.	Islanda	25
Total		1849

Nicolaus Thumm [11] economist-șef al Oficiului European de Brevetare, descrie în prezența sa importanța brevetărilor, a organizațiilor antreprenoriale mici și medii, performanței economice rezultante.

Ca Oficiu European de brevetare, dâșii promovează inovațiile, invențiile cu scopul creșterii

competitivității, progresului economic în Europa, începând de la calitatea înaltă și asistența medicală eficientă.

Participante sunt 38 de state membre, dar pot fi extinse după dorința țărilor. Cele mai multe tehnologii sunt propuse în următoarele domenii (tab. 2).

Tabelul nr. 2 Tehnologii în creștere numerică

Nr.	Tehnologii	Procentaj
1.	Biotehnologii	14.0 %
2.	Comunicații digitale	12.0 %
3.	Nanotehnologii și microstructuri	10.0 %
4.	Procese termale și aparate	8.5 %
5.	Semiconductoare	8.1 %
6.	Materiale chimice de bază	6.9 %
7.	Aparataj electric, energie	6.1 %
8.	Analiza materialelor biologice	6.3 %
9.	Tehnologii medicale	4.9 %
10.	Inginerie civilă	5.7 %
11.	Metalurgie	4.1 %

Toate aceste implementări sporesc importanța economică a domeniilor:

- crește capacitatea integrativă, creează strategii de top;
- crește utilitatea strategică a informării (elaborarea tehnologiilor și marketing-urilor);
- sporește utilizarea valorilor ca surse adiționale și beneficiare (licențele, brevetele);
- sunt elaborate instrucțiuni de finanțare;
- crește impactul economic asupra companiilor, unităților medicale (profitul, performanța).

În ceea ce privește unitățile medicale private:

- vor activa mai eficace;
- vor înțelege mai bine legislația, drepturile lor;
- vor acorda un management mai eficient;
- vor promova căi informale, protectoare;
- vor percepe brevetarea ca mod de cost-beneficiu și micșorare a costurilor serviciilor;
- vor acumula cunoștințe și experiențe noi.

Materiale și metode: de brevetare, sociale (chestionare, anchete) medicale (tehnologii,

invenții, studiul nevoilor pacienților, metode, procedee).

Tunisia [12] ne propune să atragem atenție strategiilor sale de inovare: motivarea aplicării cunoștințelor acumulate ca sursă de creștere a economiei; motivarea creativității domestice; creșterea nivelului economic prin inovații și, invers, deschiderea față de formațiunile regionale și globale; creșterea rolului resurselor umane, derularea competitivității; formarea personalului de instruire a populației și a elaboratorilor de politici; interogarea științei tehnologiilor și informarea în ce privește brevetarea; accesibilitatea la asistența pentru brevetare, diseminarea tehnologiilor.

Hildebrandt Roger A. [4] a explicat care este sistemul de brevetare în Berlin care monitorizează drepturile industriale, informează publicul despre protecția inovațiilor și invențiilor sale, supervizează societățile organizate, coordonează 20 de centre regionale, procesele de training, informare, proviziile de documente pentru brevetare, echitatea în acțiune.

DPMA – PIY cooperare pregătește speakeri,

răspunde la întrebările puse, editează literatură tehnică despre drepturile proprietății intelectuale, utilizează media electronică, elaborează ghiduri, organizează expoziții, seminare, cursuri, dă consultații, acreditează și găsește parteneriate.

PIZ acordă net servicii, analizează statistică, monitorizează legislația guvernamentală, brevetele date, consultă inventatorii, evaluează brevetele, le analizează, comercializează, efectuează managementul procesului de brevetare, dezvoltă strategii de studii științifice, formează bănci de date, după care studiile devin transparente, comprehensive.

Gyozlieva Z. [3] din Bulgaria menționează că țara sa este implicată activ în implementarea politicilor și priorităților economice și sociale europene, investește în acumularea de cunoștințe și inovații, se străduiește să îmbunătățească condițiile de inovare. Fiind o țară nouă în Uniunea Europeană, deja este printre cele mai modernizate, în ce privește legislația, standardele, armonizarea reglementărilor. Este acreditată la 01 iulie 2002 ca parte a EPO Networking.

Fiind considerat un Oficiu Național progresiv, încurajează creativitatea, promovează inovările, competitivitatea, antreprenoriatul și înregistrează un profesionalism înalt și servicii de calitate înaltă.

În domeniul training-ului posedă un sistem de expertiză și examinare puternic, a creat o bază națională de date, procedee și metode bine definite și o rețea de informare mare. Punctele forte ale Bulgariei sunt cursurile de training, prezentările și lecturile.

O mare atenție se acordă profilului juridic, instruirii în domeniu, a fost creat un Model de utilitate în oficiu prezidențial de generator de programe, organizator de procedee și exerciții practice.

Maliki Adil El [5] (Marocco) propune un sistem național care nu e izolat, ci cooperant, ce posedă: criterii brevetabile, documente prioritare, cu tendință de globalizare, cu Oficiu Regional, dar mai au nevoie de soluționat unele probleme: un oficiu eficient, optimizarea staff-ului, automatizarea, resurse, implicare puternică, un plan de acțiune concret, influențarea participării actorilor nonguvernamentali, suport financiar, cooperare mai largă, analiza eficienței înalte.

Mathevet Celine [6] (Franța) propune următoarea formulă de derulare: prediagnostic – de ce ? Ce este un prediagnostic, pentru

cine și pentru ce, forma de derulare, punctul de vedere antreprenorial, evoluție. Așadar, un prediagnostic este o evaluare personalizată și confidențială cu scopul avantajării dezvoltării întreprinderii prin stimularea inovațiilor.

Prediagnosticul se face cu scopul stimulării unităților de cercetare-dezvoltare, este efectuat de către specialiști, ingineri, juriști ce detectează problemele, elaborează soluții prin experți de clasă înaltă.

Beneficiile sunt vizibile: 205 beneficiari în anii 2009-2010, 88% dintre care au format proprietăți industriale bazate pe invenții; 60% s-au proiectat pentru diagnostic; 73% și-au afișat dorința; 43% și-au depus titlul; 95% au recomandat prediagnosticul altor organizații.

Doamna Mathevet C. [7] ne desenează, de asemenea, în alt studiu principalele verigi de funcționare a sistemului de brevetare francez; cum sunt procesate aplicările europene; calitatea politicilor; dematerializarea politicilor; administrarea clusterelor; sistemele de marketing; EPTOS, PHOENIX, SOPRAN Register plus, examinările tehnice preliminare.

Politica de inovare din **Belarusi** include: perfecționarea legislației, monitorizarea, analizele tematice, crearea punctelor regionale consultative, organizarea modulelor de training, informarea, evidența și raportarea statistică, dispersia bunelor practici, creșterea nivelului de trai pe baza inovațiilor, crearea capacităților concurențiale, perfectarea sistemului de management și financiar, susținerea antreprenoriatului inovațional, formarea centrelor tehnice de informare, dezvoltarea potențialului de resurse umane.

Iordania nu are încă un centru inovațional și încearcă să creeze o rețea structurală națională, să elaboreze strategii și să determine obiectivele de viitor.

În **Azerbaidjan** funcționează Consiliul Republican de coordonare, direcțiile principale, comisia de stat pentru dezvoltarea științei, sunt elaborate programul și planul de dezvoltare, legislația corespunzătoare, ca titluri științifice sunt incluse titlurile de doctor în științe și doctor în filozofie.

Reprezentantul **Cehiei** descrie cele mai bune practici de lucru (serviciul de căutare, centrul de informare și consultanță, salonul de documentare), educația (studii speciale, seminare, workshop-uri, e-learning), suport guvernamental (suport instituțional, suport financi-

ar), servicii de informare, inclusiv de informații despre instituțiile juridice existente, formele de aplicare, procedeele de aplicare, soluțiile tehnice, modelele, trade marks, baze de date. Sunt prezentate programe de studiu, cofinanțare, proiecte. Există un Institut de training, model de utilitate, programe de master, doctorat în domeniu.

L. V. Morozova [9] (**Ucraina**) a dat definiția sistemului politicii de stat de inovare: „Sistem de scopuri și metode de creare a bazelor financiare, economice, tehnico-științifice, juridice, pentru stimularea activității inovaționale, directivității de creștere a indicatorilor economici, sociali, ecologici și sociali”.

În Ucraina [9] este organizat un Centru de promovare și asistență, consultanță și stimulare a inovațiilor în rândul tineretului, servicii de căutare, analize critice, de popularizare a principiilor, schimbări de experiență.

Sistemul de cercetare în **Republica Moldova** [10] este guvernat la trei niveluri: politic, organizațional și de cercetare-inovare.

La nivel politic în Parlament, Comisia pentru cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media analizează și aprobă proiecte de legi și alte documente legislative legate de cultură, educație, știință, tineret, sport și mass-media. La nivelul operațional al Guvernului sunt ministerele economiei, agriculturii și industriei alimentare, tehnologiei informației și comunicațiilor, sănătății, educației, mediului, agențiile (AGEPI, standardizare și metrologie, BNS).

Forumul suprem al Academiei de Științe Medicale este Asamblarea, cu 78 de doctori habilitați. Consiliul suprem pentru știință și dezvoltare tehnologică este organul executiv al ASM. AiTT coordonează, stimulează și implementează mecanismele activității de inovare, colectează proiectele de transfer tehnologic, execută expertiza independentă, monitorizează realizările, corectitudinea, cofinanțările, evaluează și diseminează materialele.

Direcțiile strategice de inovare sunt:

- a) consolidarea statului de drept;
- b) dezvoltarea durabilă și utilizarea eficace a resurselor;
- c) biomedicina și sănătatea;
- d) nanotehnologiile materiale noi și tehnologiile informaționale;
- e) securitatea energetică.

Există programe de stat:

1. Cercetări științifice de management al calității apelor (2009-2012).

2. Dezvoltarea competitivității și creșterea economică durabilă (2010-2013).

3. Cercetări durabile și aplicative în matematică (2010-2013).

4. Profilaxia bolilor transmisibile.

Pe viitor se prevede: crearea condițiilor și a mediului economic favorizant învățării; dezvoltarea resurselor umane capabile să genereze idei, schimbări structurale în învățământ, managementul proprietății intelectuale, promovarea și marketing-ul produselor intelectuale, promovarea firmelor inovative, creșterea numărului publicațiilor științifice, a numărului doctoranzilor, dezvoltarea companiilor cu flexibilitate inovativă.

Astfel, pentru medicină au fost selectate pentru implementare următoarele metodologii:

1. Utilizarea bazelor de date ESPC net (EPO), PCT Electronic Gazetele (WIPO, Patent Full-Text and Full-Page Image baza de date.

2. Modelele de bază de date Coreea, Ungaria, Canada etc.

3. "Saloanele de documentare" care au acces la bazele de date, formele de aplicare, modelele utilitare, diverse documente.

4. Ghid UPR, IPR Helpdesk.

5. Programe suport pentru cercetări, dezvoltare și inovare.

6. Sistem de acces inovațional.

7. Pentru populație „Universități de educație”, programă de studii, curriculum.

8. Se vor da titluri de master și doctor în inovație.

9. Cooperarea internațională.

10. Se vor selecta tineri talentați pentru cariera științifică, suportul judiciar și financiar.

11. Promovarea științei și a inovației.

12. Concursuri și competiții, proiecte de investiție.

13. Examenе în scris și oral, cu diplome și certificate.

14. În acreditări s-au inclus criterii inovaționale, în licențiere.

15. Parteneriate, acces, asistență, diseminare.

16. Pregătirea speaker-ilor, literatură, seminare, expoziții.

Rezultate:

- a fost extinsă acoperirea spitalelor, resurselor umane medicale cu instruire și informare;
- a început lansarea de proiecte, inovații naționale și internaționalizarea;

- s-a resimțit puterea și efectul marketing-ului medical;
- se înregistrează o creștere a acțiunilor concurențiale;
- există planuri de implementare a noilor tehnologii de tratament, diagnostic, intervenții chirurgicale;
- se promovează organizarea științifică a muncii;
- internetul facilitează difuzia tehnologiilor spre zonele rurale.

Pentru medicină datele totale încă nu sunt colectate, e necesar un sistem de colectare și concentrare a lor, dar în anul 2008, în trei luni, au apărut 43 de aplicări de scurtă durată. În anul

2011 în total au fost înregistrate 5420 brevete.

Pe viitor sunt necesare:

- fortificarea mecanismelor de inovare în sistemul de sănătate;
- facilitarea accesului la documentație și consultanță;
- demonstrarea importanței economice a inovațiilor medicale;
- demonstrarea eficienței fiecărei invenții implementate;
- creșterea numărului de specializări, training-uri, simpozioane, în sistemul de sănătate;
- lărgirea schimbului de experiență;
- formarea unei bănci de date privind inovațiile și invențiile în medicină.

BIBLIOGRAFIE

1. European Commission Directorate General Enlargement Institution Building Unit TALEX Instrument Brussels: 2011- 8 p.
2. Gusan Ala Republic of Moldova. The Evolution of the National patent System. R. Moldova 25 October 2011. Chisinau.
3. Gyuzlieva Zdravka. Strengthening the national patent attorney profession: training and examination. Chisinau: 2011, 16 p.
4. Hildebrandt Roger A. From Patent Review Sites to "Patent Information Centers". Chisinau: 2011, 21 p.
5. Maliki Adil El. Economical and Legal impact of regional co-operation: national Sovereignty En association. R. Moldova, Chisinau: 2011, 5 p.
6. Mathevet Céline la PI au Service des PME : le prediagnostic propriété industrielle 25 octobre Chisinau : 2011, 10 p.
7. Mathevet Céline. The French patents system. R. Moldova, Chisinau: 25 October, 18 p.
8. Best practices of Czech IPO in supporting innovation – the Czech patent system.
9. Морозова Л. В. Использование ресурсов патентной системы для активизации инновационной деятельности в Украине. R. Moldova, Chisinau: 25-26 octombrie, 2011, 26 p.
10. Strategia Națională în domeniul inovării pentru anii 2012-2020. Chișinău, 25- 26 octombrie, 2011.
11. Thumm. Nicolas Patens, Innovation and Economic Growth. Chisinau, R. Moldova, 25-26 october 2011, 16 p.
12. Tunisian Strategy of innovation. Chisinau: October 25 th, 2011, 6 p.

Prezentat: 7 noiembrie 2011.

E-mail: liliamorari28@yahoo.com